

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинека надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Гаврило Николић, полициски писар друге класе среза бољевачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 5. фебруара 1911. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, а на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, решено је:

да се Димитрију В. Грудићу, секретару прве класе Управе вароши Београда, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. фебруара 1910. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Да приметимо да је то дискутовано питање да ли, и по Аустриском Грађанском Законику, треба правити разлику између обавеза солидарних (проста солидарност) и кореалних (права солидарност), разлика коју налазимо у Римском Праву. Тако, по једнима, (н. пр. Mages), и Аустр. Грађ. Законик зна за две врсте солидарности: праву (кореалност) и просту (краће речено солидарност), док други налазе да је та подвојеност непозната Аустр. Грађ. Законику (н. пр. Pfaff, Hasenhörl, Unger, Rušnov), и да су, са гледишта свога дејства, све солидарне обавезе једнаке и само се разликују међу собом по својој

постанку (Entstehung)¹⁾. Rušnov, осим тога, додаје још и ово: „Več iz gore navedene i kratko nacrtane teorije sljedbenika o razlici solidarnih obligacija od correalnih obligacija uvidja se, da teorija ne vodi do nikakvog praktičnog rezultata“ (Op. cit., II, str. 345).

Закључак је из свега овога тај да су први и други купац, за ону разлику у цени између друге и треће продаје, солидарно одговорни повериоцима (односно дужнику), и да је та солидарност, апстрахујући само њен специални начин постанка, по правним последицама равна солидарним обавезама у Грађ. Законику предвиђеним, то јест уговорној (§ 545. Грађ. Законика) и законској (§ 804. Грађ. Зак.) солидарној обавези. Г. Стојановић, у његовој, овде више пута споменутој, расправи, вели: „Ако би се узело, да је обавеза солидарна, онда би се, без тога реда²⁾, могло одмах тражити од кога се купца хоће, или од више њих, или од свију заједно, па од кога се пре разлика наплати, или од кога се колико наплати“. Према ономе што смо до сада о овој ствари казали, не треба рећи: Ако би се узело да је обавеза првога и другога купца солидарна, већ треба баш узети да је та обавеза заиста солидарна. У осталом, мислимо да нећемо погрешити, ако кажемо да, управо, и Г. Стојановић ту обавезу као такву сматра, пошто он, пре горе цитиранога пасуса, вели, у истој својој расправи: „Заиста дакле сад, по овом примеру, може да се пита: шта би сметало и закону и правди, ако би се узело да је обавеза ових купаца и солидарна?“

Трећи случај: Цена на другој продаји изишла је већа него на првој.

Тај случај регулисан је §-ом 485. на овај начин: „Изађе ли на другој продаји већа цена од прве, тај вишак, пошто се трошкови око тога одбију, бива у ползу дужника или поверитеља“. Дакле, први

¹⁾ Stubenrauch, op. cit., II, S. 230, n 2; Rušnov, op. cit., II, str. 344. и 345.

²⁾ „... без тога реда...“, то јест без онога реда кога би се повериоци (односно дужник) имали држати, када би се овај случај идентификовао са заједном дужником из §-а 878. Грађ. Зак.

купац, који одговара за евентуални мањак, нема никакво право на вишак који може, у излицитираној цени, показати друга продаја. То је стога што се, услед друге лицитације, као што знамо, прва продаја раскида¹⁾, тако да се сматра као да ње није ни било, и онда не знамо по коме би основу први купац могао претендовати на овај вишак.

Овај случај не задаје никакве тешкоће, ако други купац исплати излицитирану цену. Али quid, ако он то не учини, већ дође до треће продаје? Да ли ће тада први купац бити у сваком случају разрешен од свих својих обавеза насрам поверилаца?

Овде има једна евентуалност која је лака. То је ово. Трећа продаја дала је, истина, мање него друга, али није дала мање од прве; т. ј. цена је на трећој продаји била равна оној са прве или је од ње већа. Она је, као што рекосмо, мања само од цене која је понуђена на другој продаји. Диференцију у ценама између друге и треће продаје плати ће сам други купац; први купац није за њу одговоран, пошто је онолика сума колику је он понудио био положио трећи купац, због чега је он, први купац, дефинитивно исплао из сваке обавезе насрам поверилаца.

Али, тежи је овај случај: Цена добијена на трећој продаји мања је чак и од цене на првој продаји. Н. пр., први купац био је понудио 12000, други 15000, а трећи 10000 динара. Да ли први купац одговара за ону разлику у 2000 динара између прве и треће продаје? Што је сигурно, то је, да повериоци имају право да од другога купца траже наплату свих оних 5000 динара за колику је трећа продаја подбацила: они су за толику суму другим купцем, који се обавезао да плати за пописано добро 15000 динара, оштећени. Али, ако је други купац инсолвентан, онда за њих добија важности питање: да ли ће они моћи тражити да им први купац накнади оних 2000 динара, у колику се трећа продаја од прве разликује?

¹⁾ Наравно, као што је то већ на свом месту речено, та прва продаја не раскида се одмах и потпуно: обавеза евентуалне накнаде штете остаје.

Ми мислимо, да треба одговорити афирмативно, стим да би први купац, ступивши у права поверилаца, могао тражити за толико накнаду од другог купца. Јер први купац, неизвршењем своје обавезе да плати уговорену цену, проузроковао је повериоцима штету од 2000 динара, и ту штету треба он да плати. Истина је, да је уговор, закључен са првим купцем, раскинут услед друге лицитације, али обавеза тога купца, да плати штету коју повериоци неизвршењем уговора од његове стране претрпе, само је условно угашена: ако повериоци тим неизвршењем не остану оштећени. Не испуни ли се овај услов, обавеза остаје и даље у снази.

У истом смислу и М. Стојановић, у својем чланку: *Јавна продаја неопкретности и обавеза купца на њој који цену не положи*. Contra Мих. Тадић, у чланку напред наведеном. По Г. Тадићу, дакле, купац на првој лицитацији испада дефинитивно из обавезе, када друга лицитација да онолико колико и прва или више, и за њега је равнодушна ствар да ли ће купац на другој лицитацији положити или не излицитирану цену, као и то да ли ће, за случај да буде и треће продаје, цена на овој бити мања или већа од цене на првој или њој равна; и онда ако би цена на трећој продаји била мања од цене на првој продаји, први купац би био неодговоран: он не може више одговарати, због туђе радње, пошто је једном већ из обавезе испао.

Као што видимо, то питање, да ли ће први купац, који није положио цену одговарати или не у оном случају када је на другој продаји изишла једна цена која је равна цени на првој продаји или је већа од ње, зависи од тога да ли ће купац на другој продаји ту цену фактички и положити или не, као и од тога колико ће се, ако ни други купац цену положио не би, дефинитивно, благодарећи трећој лицитацији и трећем купцу (који би цену положио), добити. Исто тако и одговорност првога купца, онда када друга продаја да мању цену него прва, може не бити дефинитивна: Ако други купац не плати цену, па дође до треће продаје на којој се добије цена већа него на првој, или тој цени равна, па ту цену тај трећи купац и положи, тада први купац испада из обавезе у коју је био дошао услед тога факта што је на другој продаји испала цена мања него на првој: како, *напоследку*, повериоци нису, неполагањем цене од стране првога купца, оштећени, то им овај нема што ни давати.

Дакле, као што тачно примећује и Г. М. Стојановић, у својој расправи о одговорности купца на јавној продаји непокретности, у случају да је било више продаја, одговорност првога купца — а то исто важи и за потоње купце — стоји у вези не са ценом или ценама које су дале друга, трећа, четврта итд. продаја већ са тим: *колика се је цена фактички и наплатила*. Тек после и на основу овога, може се са сигурношћу знати да ли су и колику штету повериоци претрпели услед тога што први — или неки по-

тоњи купац — није цену положио, те је морало доћи до поновне продаје. И заиста, какве користи повериоци (односно дужник) имају отуда што је, на другој, или трећој, или четвртој, итд. продаји изишла цена равна цени на првој лицитацији или чак и већа од ове, када су они фактички, после последње продаје, наплатили једну цену мању од цене на првој продаји, цену коју је дала та последња продаја? Зар није очигледно да су повериоци (односно дужник) оштећени за ону разлику између цене на првој и цене на последњој продаји која је фактички и положена?

За које време сада могу повериоци (односно дужник) тражити наплату оне штете коју купац на првој продаји дугује зато што је друга продаја дала мање него прва?

§ 939. Грађ. Законика вели да „Право на тражење накнаде за штету застарије за три године, од дана кад је оштећеном штета позната постала“¹⁾. Да ли је тај пропис општи, то јест да ли се он тиче и уговорне накнаде штете? Питање се поставља стога што би се сасвим могла ствар и овако схватити: да право на уговорну накнаду штете подлежи оној истој застарелости којој и главно тражено право засновано на истом уговору, тако да би се § 939. имао применити само на аквилјанску штету. Ипак, треба том пропису дати генерални значај, то јест треба узети да се он односи и на уговорну накнаду, једно стога што изрази накнада штете, ако се противно не би, из дотичнога законскога текста, дало извести, обухватају обе врсте накнаде штете, и друго, што је тако и по изворнику нашега Грађ. Законика, Законику Грађ. Аустриском, чији § 1489. одговара §-у 939. нашега Грађ. Законика, или, тачније, чијем §-у 1489. одговара § 939. Објашњујући § 1489., коментаристи Аустр. Грађ. Законика веле да се он тиче у опште сваке тужбе за накнаду штете (*Entschädigungsklage*), па, дакле, и оне тужбе те врсте која проистиче из каквог уговора. (В. у овом смислу: *Stubenrauch, op. cit.*, II, S. 832).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Периф.

О УВРЕДИ И КЛЕВЕТИ

од

Др. Томе Живановића

(НАСТАВАК)

2. Неки разликују између увреде и клевете, тврдећи да је немогућа само увреда умрлог лица. То су заступници погрешног мишљења, да је објекат увреде осећање сопственог важења (*Liepmann*) или осећање части (*Hess*)²⁾. Пошто ово осећање престаје са смрћу, то је увреда

по смрти немогућа. Објекат клевете је напротив уважање код трећих, добар глас, а то не престаје са смрћу. То је, како вели *Hess*, објекат, „који лежи у главама трећих лица“.

3. Према нашем мишљењу могуће су и увреда и клевета умрлих. Као што се је видело, објекат ових кривичних дела је част. У интересу је пак поштовања успомене умрлих, да се и они сматрају као субјекти части, и ако нису правни субјекти, да се дакле част схвати као независна од правног субјективитета човечијег. Овако треба узети тим пре, што је она по превасходству једно добро нематеријалне природе.¹⁾

Према § 215 б. к. з. умрла лица имају пасивну способност са увреду и клевету. „Клевете и увреде, учињене насрам умрлог лица, казниће се по одредбама овог закона исто као и да је то лице било живо у време учињеног дела“. Напротив према чл. 33. зак. о шт. умрла лица немају те способности. Ту се вели, да ће се по овом закону казнити клевета и увреда, „нанета умрлим лицима“ само онда, „ако је учињена у намери да повреди част или нахуди угледу њихових живих наследника“. Извесна увреда или клевета није дакле кривично дело, у колико је управљена против једног умрлог лица, већ само у колико је она истовремено и увреда одн. клевета његових живих наследника, т. ј. она је кривично дело само као увреда одн. клевета ових лица.

У страним законодавствима ово питање је на разне начине решено. Тако према белгијском праву умрли имају пасивну способност само за клевету, према швајц. пројекту к. з. такође. У немачком праву је пак као што се је видело, врло споран смисао §-а 189 у овом погледу.

Г. Колективна лица.

Колективна лица су скупови људи и организације, који се у обичном говору означавају као једна целина услед истоветности њиховог циља и њихових функција, ма да се мењају лица, из којих су они састављени, одн. која њима управљају. Колективна су лица н.пр. разна трговачка и индустријска друштва, еснафи, политичке странке, задужбине итд.³⁾ Нека су колективна лица законом призната као субјекти права, и она на основу тога постају т. зв. *правна* лица. Врло је спорно питање, да ли правна лица и у опште колективна лица имају пасивну способност за увреду и клевету.

1. Према неким колективна лица немају ове способности. То се на разне начине образлажава.

„Само појединац има част, вели *Binding*,³⁾ као што само он има живот и здравље. Бесмислица је колективна част породица, сталежа, правних лица, фирми, власти. Они немају људске вредности, и требао би се још наћи човек, који би могао увредити један завод животињском

¹⁾ Други део тога параграфа, који нам овде не треба, гласи овако: „Ако је штета из злочинства постала, онда ће застарети право на тражење за 24 године“.

²⁾ *Liepmann* 340, *Hess* 36.

¹⁾ Тако *Amster Die Möglichkeit einer Injurie an Verstorbenen* 1874, стр. 97, *Meyer-Allfeld* у 5. изд. В. прот. в. *Gemmingen-Fürfeld* 39/40.

²⁾ Уп. *Liepmann* 348.

³⁾ I 140.

www.unipress.com. За тим продужује *Binding*, да колективна лица немају ни „претпоставке за морално делање“, на име „она немају сопствене савести“. Ово је нетачно. Пре свега част није квалитет само физичког лица зато, што је она, као што се је видело, скуп разних вредности, а бар некоје од ових могу имати и колективна лица као бића, која имају своје одређене функције.¹⁾ Што се пак тиче тврђења о недостатку сопствене савести као претпоставке моралног делања, *Liermann* је умесно приметио, да ово није нужна претпоставка за постојање части, јер и част појединаца зависи једино од начина, како врши своје животне функције, а не обраћа се пажња на његове унутарње психичке појаве. Делање у спољњем свету је дакле једино меродавно за питање о постојању части.

Према *v. Bar*-у²⁾ колективна лица немају пасивне способности за увреду и клевету зато, „што она не могу осетити душевни бол, који је карактеристичан за увреду и клевету“. Увреда и клевета управљене „привидно“ против колективног лица могу бити схваћене према околностима, вели он, само као увреда и клевета појединих лица, која сачињавају већину при гласању. Ово схватање је последица његовог погрешног појма о увреди и клевети.

2. Према неким од колективних лица само *правна* имају пасивну способност за увреду и клевету³⁾. Ово мишљење се заснива на данас одбаченој романистичкој теорији, према којој се само код правних лица може замислити *заједничка делатност*, т. ј. делатност различна од делатности појединих чланова.

3. Према нашем мишљењу сва колективна лица могу бити жртва увреде и клевете. Свако од њих на име има своје функције и на основу ових прибавља себи извесне вредности, н. пр. кредитну, правну итд. т. ј. извесне врсте части. Тако ако би више лица основала економско друштво, ово би могло бити увређено од оклеветано.

4. Неки писци чине овде једно ограничење. Према њима колективна лица имају пасивну способност за увреду и клевету, али под условом да су *организована*⁴⁾. „Нужно је захтевати организацију, вели *Liermann*⁵⁾ да би се добио видљив израз за заједничку сферу, која се има разликовати од појединачне, и да би у исто време било субјекта који се појављује као овлашћен на кривичну тужбу и истрагу у име целине“.

5. Према *Liermann*-у организована колективна лица нису способна за увреду, већ само за *клевету*. Ово је последица његовог погрешног схватања о објекту увреде: колективно лице не може имати

осећање сопственог важења. Исто овако узима и *Hess*, јер је према њему објекат увреде *осећање* части.¹⁾

6. Према *Olshausen*-у *задужбине* се не могу сматрати као пасивно способне за увреду и клевету, јер, вели, „не може бити увређено и оклеветано оно правно лице, чији супстрат сачињавају само имовински предмети, на име задужбина, јер је част особина људи“.²⁾ Ово је неумесно, јер, као што је већ наглашено, довољно је вршити извесне социјалне функције, да би се прибавиле неке од ових вредности, које сачињавају част.

Против схватања у опште, да колективна лица, сва или само извесна, могу бити жртве кривичних дела у питању, наводе се још два аргумента.³⁾ 1^о Тиме би се, вели се, онемогућили писање историје и критика, и то би водило споровима, у којима би судска одлука била лишена сваког поузданог ослоња. Тако морало би се, вели, сматрати као клевета изношење дела једног још постојећег друштва, ма да ово дело припада једном столећу раније, и ма да су помрли чак и унуци свих лица, која су онда била чланови тог друштва. Аргумент је очигледно и сувише слаб. Част колективних лица је независна од тога, да ли су његови чланови живи онда, кад је повреда исте извршена, и не може бити остављена на милост и немилост критици само зато, што би се колективном лицу приписавала дела из једног столећа раније. Што се пак тиче тешкоће доказивања, она не може бити на уштрб нечије части, већ само на штету онога, који је што износио. — 2^о Схватање, да су и колективна лица пасивно способна за увреду и клевету води, вели се, у бесконачност, јер би онда могао бити оклеветан и увређен и куглански клуб, шетачко удружење створено само за једно лето, ученици једне школе, ноћни стражари једне вароши. Ова примедба је такође неумесна. Ако у именованим случајевима заиста постоје колективна лица, онда нема разлога, да се и она не сматрају пасивно способна за кривична дела у питању. Међутим нема колективног лица у неким од поменутих случајева. Тако н. пр. градски стражари не сачињавају једно колективно лице већ по томе, што су стражари, јер не постоје елементи појма колективног лица: ту нема заједничке функције, различне од функције појединих стражара.

Према нашем к. з. имају од колективних лица пасивну способност за *увреду* и *клевету* *државна надлежства*, и *разна политичка тела* као н. пр. Народна Скупштина, окружне и среске скупштине (§ 104), а остала *правна* лица као н. пр. разна трговачка друштва и друштва у опште (дакле сва колективна лица) само за *клевету*, која је управљена против кредита (§ 210).

(НАСТАВИЌЕ СЕ)

ГРАНИЧНЕ МЕЂЕ УМИШЉАЈА И НЕХАТА

(НАСТАВАК)

У овоме смислу могло би се цитирати још неколико одлука. Противљење Апелационог Суда није у одбијању принципног сватања о *dolus*-у *indeterminatus*-у и његовој кажњивости, које има Касациони Суд, већ у томе што Апелациони Суд увек налази да постоји доказан фактички елемент — одређена намера, управо воља да се оствари последица за коју се оптужује.

Сватање Касационог Суда јесте логично извођење теорије воље на коју је он стао дефинишући умишљај. Да би се једна последица неке могла урачунати као умишљена, нужно је да је он њу пре остварења хтео. Кад виновник предвиђа само једну последицу своје радње и њој својом радњом директно тежи, онда је то одређени умишљај. Али кад он предвиђа више последица своје радње и хоће их све, хоће сваку појединачно и не прави разлику између једне или друге, кад се он задовољава само ако једна наступи па ма која, онда се он може оптужити да је умишљено остварио само ту последицу, која је фактички настала, а не и друге које је само замишљао. Јер, чим је само једна од више могућних последица хотења, па једна и наступи, онда је у ствари воља дефинитивно заступљена, ње више нема, па се отуда и не може распростирати на друге ненаступеле последице.

Практична вредност оваквог сватања јесте у разликовању између повреде тела и покушаја убиства. У оба та деликта материјални елементи су истоветни. И у случају повреде тела је обрађено, поремећен је његов интернитет, а то је исто и у случају покушаја убиства скопчаног са повредом. По материјалноме основу ми ова два деликта не можемо разликовати. Отуда се морамо обратити субјективним елементима кривичног дела, па питати: шта је виновник хтео својом радњом да оствари. Ако је он хтео да произведе смрт онда постоји покушај убиства, а ако он то није хтео, онда постоји повреда. Међутим, ако виновник у моменту радње није могао никакву одређену намеру, ако му је било свеједно а убио а повредио, ако је дакле једнако хтео и убити и повредити, онда је он у ствари хтео ону последицу која фактички наступи.

Судови и истражне власти, махом кад хоће да утврде покушај убиства, не обраћају се испитивању субјективних елемената, не истражују вољу виновникову, па да изнађу коју ће му последицу урачунати, већ вазда помоћу вештака утврђују да ли је оруђе којим је дело извршено *per se* смртоносно и да ли је способно да произведе смрт. Ако вештаци реку да јесте, онда се пресуда изриче за покушај убиства. Знамо случај да је осуђен за покушај убиства човек који је ударио противника малом тупом секиром по врату и нанео му лаку повреду тела.

Овакво је поступање апсолутно погрешно. Никакве солидне базе нема ра-

¹⁾ Уп. *Liermann* 350.

²⁾ 189.

³⁾ Ово је схватање старије кривично-правне науке. Од модерних писаца тако *Kohler* 140.

⁴⁾ *Stengleid* Kommentar zur Strafprozessordnung u. zum Gerichtsverfassungsgesetz 1898, стр. 84. (потребна је могућност заједничке воље). *Bolze* Arch. f. d. Strafrecht 25 2 (потребна је свест заједничке части).

⁵⁾ В. нарочито *Liermann* 352.

¹⁾ 27/28.

²⁾ § 185, 11 а.

³⁾ В. в. *Bar* 190, 188 пр. 149. Уп. прот. *Liermann* 188.

разликовање на смртоносна и несмртоносна оруђа. И најмањом иглицом може се човек убити, ако се њоме згодно пробије до мозга. И човечијом песницом, па чак у неким случајевима и чврком може се човек убити. Би ли сад по томе требало осудити за покушај убиства свакога који удари другога песницом или чврком? У извесним случајевима свакако се мора водити рачуна о квалитету оруђа, али оно што је за покушај убиства карактеристично није употребљено оруђе него намера, воља, хотење виновниково. Кад ја неком људом смртоносном камом узем да отсецам нокте, па му на једном месту намерно закачим парче меса онда, јесам ли извршио покушај убиства или повреду тела?

Касациони Суд је са свим у праву што је стао уз теорију воље за појам умишљаја и ту теорију даље доследно провео. Он је тумачио дух закона који је рађен по врло старим законима, када је једино и искључиво владала теорија воље. Основа за то има нарочито у пропису § 41. К. З. који вели: да покушај злочинства или преступљена постоји тада, кад је виновник кажњиво дело хтео да изврши, па то није успео услед дејства других околности.

ДРУГИ ДЕО

Умишљај — *dolus*.

Глава прва

Теорије о умишљају.

Биће несумњиво јасно са разлога које смо у уводу изнели и са практичне потребности појма умишљаја у кривичном праву, да он умишљај представља један психолошки однос виновника према кривичноме делу. О њему се може говорити тада кад се човек може окривити за једну последицу.

Да бисмо правилно сватили умишљај, мора се детаљније испитати какав је, које је природе и категорије онај духовни однос виновника према последици.

У овоме питању сусрећемо се са две основне теорије, које се између себе боре о појму умишљаја. То су теорија воље и теорија преставе.

Теорија воље је данас владајућа теорија у позитивном законодавству, а има већину представника и у науци. Незин најенергичнији бранилац јесте проф. Хишел, а затим Бар, Белинг, Бермер, Биркмајер, Бурн, Фингер, Хелшмер, Хутер, Ламаш, Олсхаузен, Опенхоф, итд. Теорија преставе пак има уза се мали број али најодличнијих криминалиста: Бекера, Листа, Франка, Лукаса, Дилијентала, Колера, Томзена, Хагена.

1. Теорија воље сматра да умишљај постоји тада кад је виновник свесно и вољно остварио последицу. Да би је остварио свесно он је најпре мора предвиђати, т. ј. имати у свести преставу о последици, радњи и каузалноме току његове радње. Али то није довољно. Поред предвиђања он последицу мора још и хтети. Хотеше се мора односити на сва битна обележја кривичнога дела, и свију њих виновник претходно мора бити свестан.

Хишел вели: „Суштина је умишљаја воља која је управљена на остварење обележја кривичнога дела. Заступници овога гледишта сагласни су у томе да се могу хтети само оне последице радње, које се предвиђају, те отуда проблем умишљаја за њих гласи овако: кад се предвиђање последице радње хоће, те су према томе умишљене, а кад се оно неће, те су неумишљене“. (Voratz, 487., 488.). Вајрих вели: „*Dolus* је момент воље; он мора у себи обухватити све стварне моменте, моменте дела“ (Strafrecht 809.). Меркел (Lehrbuch 79.). „Кад се говори о умишљају мора се ићи даље од онога што се само предвиђа. Кад за кога тврдимо да је умишљено убио човека, ми тада речју „умишљено“ не обележавамо само оно што стоји ван радње, већ у исто време квалифицирамо радњу као израз свесне људске воље“. Опенхоф (Strafgesetzbuch § 59, 1.). „Изузев нехатних преступа и неколико других, махом омисивних делата, за свако кривично дело нужно је умишљено делање т. ј. воља да се оно оствари. Кривично дело мора происходити из те воље. То је општа карактеристика кривичнога дела а не само тада кад закон ову умишљеност тражи као обележје кривичнога дела. Отуда никаква радња није кажњива ако она није вољна радња учиниочева“. Олсхаузен (Kommentar § 59, 16.). „Претежно мишљење теорије воље дефинише кривичноправни умишљај као предвиђање и хотење свију обележја кривичнога дела“. Хелшнер (Strafrecht 227.) „Оно што је предвидео човек остварује хотећи и делајући. Последица радње није условљена (одређена) једино људском вољом, јер пошто се последица јавља као производ телеснога покрета то ће она бити таква каква по природним законима из учњених покрета тела мора постати, а не таква какву би је људска воља желела или предвиђала. Наступање предвиђене и хотење последице зависи од тачног познавања околности под којима се дела, од познавања особина снаге која се пустила у покрет, и од тачнога руковања њоме да би доспела жељеном циљу. Кад се у једном случају оно што се хтело и оно што се догодило поклапа, кад се дакле догодило оно што се хтело, онда ми такав однос последице према вољи називамо умишљајем; или, последица је тада умишљено проузрокована, кад је она у целоме своме пространству, па и начин њенога остварења, била најпре у вољи учиниочевој“. Бернер (Lehrbuch, 120.) „Под умишљајем ми разумемо вољу као стварни (делајући) узрок“⁵⁾.

⁵⁾ Интересантно је овде напоменути да је г. Авакумовић при остварању појма о *dolusu* готово преписивао Бернера, јер је наведен исти ток мисли и исти примери као и код Бернера у § 66, стр. 119. Али он није био срећан да тачно разуме Бернера. Бернер је говорио о психолошком процесу постанка умишљаја. Он вели да код учиниоца постоји једна најпре субјективна потреба, која је мотив његовога расположења. Из тога расположења постаје одлука да се изврши кривично дело извесне врсте, на пр. крађа. На те генералне одлуке ствара се воља да се изврши једно конкретно обијање насе. Та воља је обележје умишљаја, а мотиви за њен постанак индиферентни су. Г. Авакумовић је видео да Бернер уноси вољу у обележје умишљаја, али није могао схватити шта Бернер разуме под вољом. Отуда

За ову је теорију од врло велике важности разликовање између онога што се хоће и онога што се жели. Бар је то најизразитије изложио. Ево тога излагање: (Dol. ev. 535, 536.). Главно је питање у колико се једна одређена спољашња последица може правно сматрати као остварење воље субјекта, које је делало, јер одговор у много случајева није лак пошто се чешиће деси да вршено дело има другојачији облик него што се хтело и започело. Умишљај би радо одбио од себе последицу тврдећи да она не одговара његовој вољи, али с друге стране њему би се могло рећи: George Dandin, „Tu l'as voulu“, „ти си хтео нешто из чега је по општем људском сватању морала произаши последица, коју си желео избећи, и која ти је у највећем степену немила. Али је та последица само друга страна, наличје оног дела, које си ти хтео, последице за којом си ти тежио“. Фотографију последице свога делања нема нико у цени.

Хотење и желење најчешће се сусрећу у једној последици. Али их ипак треба строго разликовати. Ја хоћу оно на чије наступање својом делатношћу могу имати ма каква дејства, дакле само оно што ја могу каузално произвести, или тачније речено, ја хоћу само оно за чије наступање имам преставу о бар узгредном, спорадичном каузалитету мога ја. Желети пак могу и оно на што никаквога каузалнога дејства немам. По правилу ја желим оно што ми је угодно, што ми чини задовољство. Ако пак желим нешто што ми је само за себе неугодно, ја га желим само као предходни ступањ, као срества за постигнуће нечега угоднога, задовољајућега. На против, баш у обичном смислу речи, ја могу нешто хтети што ми је по себи неугодно, што не желим. Ја хоћу на пр. да се подвргнем операцији зуба и ако знам да ће ме болети. Код хотења претеже каузалитет (или предвиђање каузалитета, јер ја могу хтети и оно где је моја престава о каузалитету погрешна). Ипак психолошки воља постаје из жеље. Ја нешто хоћу, или зато што га желим, или што мислим, предвиђам (имам преставу), да ће иза тога или уз то хотено али нежељено наступити оно што желим и што ми је угодно: ја се подвргавам неугодној операцији зуба с тога што се надам да ћу се тако ослободити садашњих сталних болова.

Важан дакле закључак јесте: да се може хтети и оно што се не жели. До овога истога резултата долази и Цителман, који се старао да дубоком психолошким анализом докаже тачност друге теорије, теорије преставе. Последица радње која нам није ни дејство ни циљ не може се хтети.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Живко Топаловић.

је погрешно узео да је воља оно расположење учиниочево изазвано једном потребом, на пр. да набави себи хране кад је гладан. Због тога погрешног сватања унео је и такву вољу и радњу и намеру у појам умишљаја, и као што смо видели, најпосле није успео ништа употребљиво да створи.

КРИМИНАЛИТЕТ У СРВИЈИ

(1905—1909 год.)

(НАСТАВАК)

После округа пиротског, у погледу убиства најбоље стоји *Београд* (једно

<i>косанички</i>	са једним убиством на	262	становника
<i>јабланички</i>	» »	428	»
<i>хомољски</i>	» »	486	»
<i>деспотовачки</i>	» »	525	»
<i>моравички</i>	» »	548	»
<i>љубићки</i>	» »	562	»
<i>прокупиачки</i>	» »	568	»
<i>звнички</i>	» »	660	»
<i>ужички</i>	» »	701	»
<i>трнавски</i>	» »	714	»
<i>јасенички окр.</i>			
<i>крагујевачки</i>	» »	753	»
<i>расински</i>	» »	776	»
<i>гочански</i>	» »	783	»
<i>подунавски</i>	» »	796	»
<i>посавски окр.</i>			
<i>београдски</i>	» »	800	»
<i>рамски</i>	» »	849	»
<i>ресавски</i>	» »	865	»
<i>ариљски</i>	» »	882	»
<i>качерски</i>	» »	885	»
<i>крагујевачки</i>	» »	900	»

и т. д. и т. д.

Најбољи су:

срез <i>белопаланачки</i>	— нема ни једног убиства за 5 година
» <i>лунички</i>	са једним убиством на 3964 становника
» <i>заглавски</i>	» » » » 3330 »
» <i>подгорски</i>	» » » » 3088 »
» <i>власотиначки</i>	» » » » 2995 »
» <i>нишавски</i>	» » » » 2969 »
» <i>рађевски</i>	» » » » 2815 »
» <i>посавски окр.</i>	
<i>ваљевски</i>	» » » » 2794 »
» <i>нишки</i>	» » » » 2732 »
» <i>сврњички</i>	» » » » 2584 »
» <i>темнићки</i>	» » » » 2580 »
» <i>брзопаланачки</i>	» » » » 2575 »
» <i>пољанички</i>	» » » » 2420 »
» <i>ражански</i>	» » » » 2362 »
» <i>жуписки</i>	» » » » 2320 »
» <i>тимочки</i>	» » » » 2296 »
» <i>ваљевски</i>	» » » » 2279 »
» <i>моравски окр.</i>	
<i>нишког</i>	» » » » 2236 »

и т. д. и т. д.

Што се тиче узрока, због којих су ова убиства извршена, ствар овако стоји:

<i>Свађа</i>	996
<i>Освета</i>	619
<i>Користољубље</i>	251
<i>Нужна одбрана</i>	79
<i>У вршењу званичне дужности</i>	68
<i>Душевно растројство</i>	11
<i>Непознати</i>	276

Није без интереса позабавити се мало овим узроцима наших убиства. Оно што на први поглед код њих пада у очи, и што је веома карактеристично за криминалитет у Србији, то је сразмерно веома мали број убиства који имају за мотив *користољубље*. Ово је још карактеристичније с обзиром на познати факт: да *тешке злочине из користољубља врше углавито професионални злочинци*. Из

убиство на 3229 становника), па округ *ваљевски* (једно убиство на 1941 становника), затим *нишки* (једно убиство на 1767 становника), *подрински* (једно убиство на 1703 становника итд.

Од срезова најгори су:

времена, које постепено ишчезава захваљујући данашњој култури, и кога, за данас, највише има у округу *топличком*. Убиства у вршењу званичне дужности и у душевном растројству не треба, строго узев, ни рачунати у криминалитет, јер с њим имају везе само у толико, у колико се морају оквалификовати као убиства. Ово, у главном, вреди и за убиства извршена у нужној одбрани.

* * *

Од целокупног броја извршених убиства (2300), пронађено је 2075, или 90,2%. После процента пронађених покушаја убиства, овај проценат највећи је, што је за велику утеху с обзиром на важност и многобројност ових дела.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине бовске, актом својим Бр. 179, пита:

„Суд ово општински, још 1908. год. казнио је два лица са по 15 дана затвора, због кривице из § 357. тач. 1. и 3. кривичног закона. По изреченој пресуди осуђени су одмах стављени у затвор, пошто се, по §§ 15. и 16. полиц. уредбе, пресуда за дело из § 357. тач. 3. може одмах извршивати, а дато је право осуђеним да се из затвора жале противу пресуде. По поднетој жалби противу ове пресуде, лесковачки првостепени суд поништио је ову пресуду само са тих разлога, што осуђени нису требали бити одмах лишени слободе, пошто дело из § 357. тач. 1. не повлачи одмах извршење, прелазећи преко тога, што се пресуда позива и на т. 3. исте законске одредбе.

Пресуда са жалбом и актима благовремено је послата суду на разматрање, и суд је благовремено решење донео, али су акта задржата у суду првостепеном више од 20 дана, и то задржавање види се по картирању код државне поште у Лесковцу и Лебану. Осуђени су задржали затвор свих 15 дана, пошто пресуда и решење судско, са актима, нису добивени у том року но после рока, а пуштени су на време. јер је суд и без акта водио рачуна о дану кад их треба пуштити.

Сада ова лица туже само председника општинског суда за бесправно лишење слободе, а првостепени суд поред председника, по свом реферату, узима на одговор и остале судије, дакле два кмета и деловођу општинеког суда, ма да ова лица приватни тужиоци нису тужили.

Суд ово општински, као претплатник гласника, моли уредништво за објашњење у првом наредном броју: може ли постојати кривична одговорност до општинских часника, који су ову пресуду огласили одмах за извршну по §§ 15. и 16. полицијске уредбе, кад су судили у кругу своје власти; може ли постојати одго-

Што се тиче *освета* она је, као што је познато, болесно наслеђе из ранијих

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Важност до општинских часника и кад се првостепени суд није упуштао у разматрање оног дела, за које су осуђени одмах стављени у затвор; ко је крив што је мимоишао првостепени суд решавање за оба дела по пресуди, и да ли је то одговорност до општинских судија; може ли постојати одговорност до општинских часника по донетој овакој пресуди, која до поништења има своју важност или би била само онда, ако би се осуђени држали у затвору и после судског решења. Ко је одговоран за накнаду што тужиоци траже због издржаног затвора, кад пресуда из суда није враћена у законом року но после 20 дана. Могу ли одговарати и они часници који нису тужени од стране тужиоца; да ли у овакој радњи може постојати одговорност само до председника за лишење слободе или која друга, кад је суд радио све на основу пресуде а не самовласно?»

— На ово питање одговарамо:

Ако је уз дело из тачке 1. § 357. кр. закона стајало и дело из — тачке 3. исте законске одредбе, па суд при доношењу пресуде обухватио овом и ово последње дело, као што се у предњем акту вели, онда је он, по праву које му дају § 15 и 16. Полицијске Уредбе, могао условити пресудом, да се она одмах и изврши, остављајући осуђеноме право жалбе из затвора.

У овом случају, часници општинског суда, који су суделовали у доношењу пресуде, не би могли бити одговорни, јер су се кретали у кругу своје надлежности (§ 4. II. Уредбе и чл. 94. зак. о општинама), ценећи значај законских одредаба онако, како су их схватили.

Она околност, што првостепени суд није својим решењем ни додиривао онај део пресуде, који говори о кривци из т. 3. § 357. крив. закона, не може бити од каква значаја за саму ствар, јер пропуштена дужност од стране првостепеног суда, не може да донесе као последицу одговорност општинским часницима.

Поред туженог председника, суд је морао учинити одговорним и остала лица, која су суделовала у доношењу пресуде, (чл. 115. закона о општинама) јер је овде, како се види, и тужба поднесена баш за то, што се пресудом условило њено извршење одмах, те је отуда као последица дошао затвор, који су осуђени издржали; а на претресу ће се ценити: да ли је председник одговоран сам за пропуштену дужност из тачке 3. чл. 91. закона о општинама, а према томе и одговорност осталих потписника пресуде.

Како је кривицом органа првостепеног суда задржата експедиција судског решења, којим је пресуда поништена, скоро 20 дана, то би у погледу накнаде штете могли одговарати и они судски органи, за које се утврди да су по овоме криви.

У сваком случају, овај факат имао би да се узме као олакшавна околност у оцени кривице општинских часника.

Овај случај нека послужи као пример свима оним општинским часницима, који, било из којих му драго разлога, журе, да осуђене ставе у затвор пре него што пресуда постане извршном и у оним слу-

чајевима, где по закону и према важно- сти дела може да се чека на њену извршност.

II.

Суд општине мужаичке, актом својим Бр. 118, пита:

»Суд ово општински моли уредништво да му у наредном броју Полицијског Гласника да следеће објашњење:

1, У § 6. под д, закона о поступку судском у грађ. споровима каже се: кметови села, која с другим општинку сачињавају, суде са два призвана одборника, или ако ових нема у месту, са два поштена човека све спорове у своме селу до 10 динара закључно итд. Али како овде ништа није казано за оне кметове, чију општину сачињава само једно село, а они су и чланови суда, то да ли и они ово право имају да суде усмено овакве спорове као кметови или немају? и

2, Како кметови обично ове спорове извијају и суде на основу главне клетве, по престанку самих парничара, и заклетва се стави написмено и уведе у деловодни протокол, да ли суд општински има права да по овој заклетви наплати какву таксу за општинску касу, и ако има, онда по ком законском пропису, и колико треба да наплати таксу?»

— На ова питања одговарамо:

1, По чл. 24. закона о општинама од 24. марта 1866 г. за место, из којег је главни кмет (председник) није биран кметовски помоћник, па је, по томе, по чл. 41. истога закона, председник и био прва месна власт у селу из којег је он.

Ови кметови (председници) и кметовски помоћници, имали су по чл. 41. поменутога закона право суђења за потрице до 100 гроша чаршијских, а сем тога помирљиво су расправљали тербе, које би се породиле због њива, крчевина, забрана и других сличних потраживања.

Пресуде за потрице постајале су извршне, а оне друге тек онда, кад их општински суд одобри.

Изменама § 6. т. д. грађ. суд. поступка од 17. јануара 1876. год. дато је право сеоским кметовима, *кад је општина састављена из више села*, да суде грађанске спорове до 10 динара, остављајући и даље и оно право из чл. 41. зак. о општинама.

О местима, која су сама сачињавала општину, као што су вароши и велика села, закон није истина можда изречно рекао, али је очигледна ствар, да је ту суђење оставио самим општинским судовима.

Потврде за овакво гледиште налазимо донекле у последњем ставу § 13. грађ. суд. поступка, који такође помиње само пресуде сеоских кметова, а то се види и из чл. 103. и 109. закона о општинама, где се предвиђају дужности председника општина, али где се о суђењу грађанских спорова до 10 динара не вели ништа.

Не би се, у осталом, могла ни објавити потреба, да се ова суђења пренесу на поједине кметове и у оним местима, где постоји општински суд, као непосредна месна власт, нити би се то дало поклопити са чл. 100. зак. о општинама.

Према томе, кметови оних општина, које су састављене из једног села или вароши, имају учешћа у суђењу ових спорова до 10 динара само као чланови општинског суда.

Ово исто важи и за случајеве из чл. 24. и 25. зак. о чувању пољског имања; 2. За заклетву не може се наплаћивати никаква такса, кад она није предвиђена § 23. грађ. суд. поступка.

III.

Деловођа општине велико планске и писар општине царевске, питају:

»Кад истиче мандат изабраним општинским часницима на дан 28. марта 1910. године, т. ј. да ли 1. јануара 1912. или 1913. године. Ово је нејасно стога, што се у трећем ставу члана 181. в. каже, да ће изабраним на дан 28. марта 1910. године избор важити за период 1910 до 1912. године, по чему пре би изгледало да ће редовни избори бити 1912. године, али по члану 101. закона о општинама, који одређује рок мандату од три године, овакав закључак отпада, јер изабрани 28. марта 1910. године навршују три године 28. марта 1913. године.

Ово питање није законом тачно регулисано — расправљено — и стога се и чини питање, јер нема сумње да ће се двојако тумачити од многих општинских судова».

— На ово питање одговарамо:

У прошлој години, учинио је истоветно питање деловођа општине неготинске, и уредништво је изнело своје мишљење у бр. 21. овога листа од прошле године.

Треба наћи тај број, па ће тамо бити и одговор на ово питање.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај умесне примене чл. 30. правила за слободно клање стоке и продају меса у општини београдској.

В. С., олд. месар, у својој представи, упућеној суду општине града Београда, навео је: да је од марта месеца 1910. године почео да увози из Младеновца суво и сирово свињско месо, као и кобасице и саламу, ради продаје на овдашњој пијаци. У почетку му је наплаћивана трошарина на ове артикле, онако, како то уредба о варошкој трошарини у Београду и њена тарифа прописује; али, доцније, кланично друштво предузело је ову наплату, и наплаћивало му аренду у место трошаринске таксе. На тај начин њему је на увоз ових предмета, наплаћивањем аренде а не трошаринске таксе, узимано душло од онога, колико је био дужан да плати.

С тога је тражио, да му се поврати разлика у новцу, колико му је више узето на име аренде у место трошаринске таксе.

Суд је узео у оцену ово тражење, па је нашао: да по чл. 30. правила за слободно клање стоке и продају меса у оп-

штину београдској, све месо сирово, прерађено, сланина и маст, кад се у Београд уноси са стране, пошто се подвргне санитарском прегледу, подлежи плаћању таксе, и то за сирово месо по 0-20 дин., а за суво, прерађено, маст и сланину по 0-30 дин. од килограма.

Па како и молилац увози са стране прерађено месо ради препродаје, то се и он мора, према чл. чл. 2., 18., 30. и 31., као препродавац, повиновати правилима за слободно клање стоке, и плаћати одређену таксу.

На основу овога решењем од 1. јула 1910. године № 27665. одбио га је од тражења као неумесног.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је ово решење, са разлога у њему изнетих, на закону основано, па га је решењем од 6. септембра 1910. год. П№ 14958. одобрио.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је жалбено решење Министрову правилно и на закону основано. С тога је одлуком од 11. јануара 1911. године № 213 одбацио жалбу као неумесну.

Да би се општински часник могао разрешити од дужности због тога, што на дан избора није имао законом прописан број година старости, потребно је, да се ово меродавним доказима несумњиво утврди.

Надзорна власт решењем од 26. јуна 1910. године № 11722, захтевала је од одбора општине б....., да свог председника Н. С. разреши од дужности, пошто је изводом рођених цркве б..... од 4. марта 1910. године утврђено, да је рођен 25. новембра 1881. године, дакле, да на дан избора није имао пуних 30 година старости, услед чега му не достаје један од услова из чл. 105. закона о општинама.

Одбор општински донео је одлуку од 29. јуна 1910. године № 1890. којом је овај захтев надзорне власти одбио с тога, што противу председника, чије се разрешење тражи, стоје само докази: извод рођених да је Н. М. рођен у 1881. год., и уверење старог одбора општине б....., којим се тврди, да је презиме М..... исто што и С....., према чему је Н. С. и Н. М. једно и исто лице. Ова документа и доказе раније је ценио Државни Савет, приликом решавања о правилности избора, и нашао, да они не могу да утврде, да изабрани председник нема 30 година, те је с тога и био одбацио жалбу као неумесну. С обзиром на то, та документа не могу ни сада бити доказ, да председник Н. С. није имао пуних 30 година старости на дан избора, па према томе да нема ни разлога за његово разрешење.

Надзорна власт, налазећи да одбор није хтео да разреши председника, послала је предмет Министру Унутрашњих Дела.

Министар је нашао, да се уверењем суда општине б..... од 8. марта 1910. год. № 668., уверењем нишке пуковске команде од 11. маја 1910. год. № 7092., извешњем исте команде од 16. јула исте године

№ 11268. и крштеницом цркве б....., као и осталим ислеђеним околностима, утврђује, да председник Н. С. нема 30 година старости. Стога је, на основу чл. 148. закона о општинама, у вези са чл. 121. и 122. истог закона, тражио, да Државни Савет реши: да се Н. С. разреши од дужности општинског председника.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да поднесеним доказима није *несумњиво* доказано, да Н. С. председник општине б..... нема 30 година старости, те се с тога захтев Министра Унутрашњих Дела о разрешењу поменутог председника не може усвојити. С тога је донео одлуку (26. септембра 1910. год. № 8606) да се овај захтев о разрешењу не усвоји.

После овога, један народни посланик понова је покренуо ову ствар, и у једном акту, удућеном Министру Унутрашњих Дела, навео, да је пред Државним Саветом било донољно доказа, да Савет разреши Н. С. од председничке дужности, јер је пред собом имао: крштеницу, уверење окружне команде, уверење општинског суда, венчаницу, школску сведоцбу, као и извод рођених за старију сестру председника Н. С.

Надзорна власт, проценивши понова ове доказе, и нашавши да су довољни, да председник Н. С. не може остати на положају председника, понова је захтевала од општинског одбора, да председника Н. С. разреши од дужности.

Одбор општински нашао је да се председник Н. С. не може разрешити од дужности, па је с тога понова одбио захтев надзорне власти.

Министар Унутрашњих Дела писмом од 12. децембра 1910. године П№ 23713, послао је сва акта Државном Савету, и на основу чл. 148, у вези чл. 121. и 122. закона о општинама, тражио, да Савет разреши Н. С. од дужности општинског председника, пошто је чиненим ислеђењем несумњиво утврђено, да Н. С., који се раније презивао М....., нема тридесет година старости. Напоменуо је, да овај предлог чини Државном Савету, прво с тога, што држи, да је потпуно утврђено, да Н. С. нема 30 година старости, а друго зато, што сматра, да само онај може бити општински председник, за кога је несумњиво утврђено да има пуних тридесет година старости — што овде није случај, јер само овако тумачење одговара закону и логичном закључивању.

Трећи одсек Државног Савета, пошто је расмотрио овај предлог и односна акта, нашао је, да школска сведоцба и извод из протокола венчаних, који се подnose као нови докази, да Н. С. на дан избора за председника општине б..... није имао тридесет година, не могу се сматрати као меродавни докази за утврђивање година старости. Остали пак поднесени докази о томе нису се могли понова узимати у оцену, пошто их је Државни Савет већ једном ценио, као што тврди одлука Државног Савета од 26. септембра 1910. године № 8606., и нашао, да њима није несумњиво утврђено, да Н. С. на дан избора за председника општинског није имао 30 година.

Према томе, III. Одсек Државног Савета налази, да се не може сматрати, да је утврђено, да Н. С. на дан избора за председника општине б..... није имао 30 година, па зато се не може ни усвојити предлог Министра Унутрашњих Дела о траженом разрешењу.

С тога је, на основу чл. 148. закона о општинама, решио, да се захтев о разрешењу овог председника не усвоји.

Одлука од 5. јануара 1911. године № 12177./910. год.

Јос. Н. Ст.

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 3. Јануара 1911.

Поводом захтева Господина Министра Правде од 14 децембра 1910 год. № 18557, да му Касациони Суд да своје мишљење о томе: *да ли закон о судијама треба да важи и за чланове Главне Контроле кад су тужени, или они могу бити тужени непосредно суду као остали државни чиновници и ако их Устав и закон о уређењу Главне Контроле сматра као судије* — Касациони Суд у својој општој седници од 3. јануара 1911. г. № 15-та проучио је ово питање и односне законске прописе, па је у смислу тач. 2. § 16. свога устројства нашао:

По чл. 179. Устава, Главна Контрола је рачунски суд; њени чланови имају чин судија Касационог Суда а председник чин државног саветника. (види и чл. 3. закона о уређењу Главне Контроле од 1. маја 1892. год.). А по чл. 18. тач. 1. поменутог закона о уређењу Главне Контроле, Гл. Контрола *суди и решава* о недостацима, који се нађу при прегледу каса, ствари и материјала итд.

Према овоме и по Уставу и по закону о уређењу Главне Контроле председник Главне Контроле, будући у чину председника Касационог Суда, а чланови Гл. Контроле имајући чин судија Касационог Суда, врше судјске функције, као независне судије нарочитога рачунског суда (чл. 180. Устава и чл. 5. поменутог закона о уређењу Главне Контроле), а при ступању у своја звања, како се у чл. 7. истога закона изреком каже и заклетву полажу *као судије*.

Кад су према излеженоме председник и чланови Главне Контроле судије државног рачунског суда и по своме чину и по својој функцији, онда и односно њихове одговорности за овај судјски рад важе они исти погледи који важе за одговорност других државних судија. С тога потпуно одговара и духу Устава и позитивним наређењима Устава и поменутог закона о уређењу Главне Контроле, да се на ову одговорност председника и чланова Главне Контроле примени наређење трећег одељка чл. 157. Устава по коме се за сваку тужбу противу судије за његов судјски рад тражи предходно одобрење Касационог Суда.

Овоме схватању ништа се не противи то, што се ни у целом делу VIII. Устава, који говори о судској власти, ни у чл. 157. Устава, који говори о поменутој погодби

без које се судије не могу оптужити суду, нигде не помиње Главна Контрола ни њен председник и чланови. Ово се да разумети према томе, што се у одсеку VIII. Устава говори о општој судској власти у држави, а за Главну Контролу резервисан је нарочито XI. одсек Устава, а то је сасвим уместо по томе, што Главна Контрола није само извесан рачунски суд већ и највише државно надлежство за уставну и законску рачунску контролу. Ова важна функција сасвим је засебна и нема никакве везе са судском влашћу у држави, па се она у Уставу морала нарочито и истаћи, што ни у колико не смета правилноме схватању о одговорности помених функционера за њихову судијску функцију.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Светислав Ратајац, без занимања, стар 20 година, родом из Крушевца, позната је скитница и крадљивац. Београдска га је полиција

више пута кажњавала за крађе и скитњу, и протеривала у његово место рођења, где се он није дуго задржавао већ се враћао у Београд. Пре двадесет дана био је у Управи града Београда на издржавању казне затвора, на који је био осуђен због скитње и повраћаја из прогонства. И у затвору није могао мировати, већ је меркао прилику да од лица, која су с њим у соби затворена, што придигне. У истој соби, у којој је Ратајац био затворен, поред других био је и један Управин притвореник, који је на десној руци имао један златан прстен и једну бурму, и које није могао, и ако је покушавао, скинути с прста и предати на чување, док казну

не издржи. Светислав је опазио прстење и када су сви у соби поспали, он је се привукао овом притворенику и са прста му тако вешто и пажљиво скинуо и прстен и бурму, да овај ништа није осетио. Тек у јутру кад је се пробудио видео је да му на прсту нема прстења, те је се одмах за то пожалео апсанцији. Апсанција познавајући све своје питомце, и знајући шта ко може учинити, одмах је посумњао да то нико други није могао учинити до Ратајац, те га је позвао и наредио да му одмах прстење нађе и донесе. Светислав му је одмах прстен и бурму предао и признао да их је он украо наводећи да их је сопственик држао у јанцику, испод капута, а не на прсту, што, разуме се, није било истина.

За ову кривицу Управа града Београда својом пресудом од 29. јануара тек. год. Бр. 3691, казнила га је, поред казне затвора, и са четири месеца полициског надзора и прогонством у своје место рођења, где се он, по свој прилици неће дуго задржати.

Износићи његову фотографију обраћамо пажњу свих полициских власти на ово лице и препоручујемо им да на именованог добро пазе ако се у њиховој околини јави.

ПОТЕРЕ

Мирко Јовановић, берберин из Крагујевца, има да издржи 30 дана затвора, али се налази у бегству.

Он је стар 26—28 година, раста средњег, дежмекаст, црномањаст, обријаних бркова. Радо се представља као атлета.

Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 2137.

Настасија, жена **Будимира Дамњановића**, механиције из Свилајинца, одбегла је 5. овог месеца од свога мужа са **Михилом Ристићем**, механицијом из Свилајинца, и том приликом однела му: 20 ком. акција трговачке Крагујевачке Банке; 30 ком. акција Шумадијске

Банке; један мушки златан ланац; једну медаљу са ланцем и сликом њеном и оца јој Настаса Стојадиновића, механиције из Свилајинца; једну златну бурму, и један златан сат.

Настасија је стара 24 године, висока, плава, плавих очију, округлих образа, по лицу пегава, на левој обрви има белегу од удара.

Михило је добро развијен, средњег раста, округлих образа, великих бркова, незнатно ћелав.

Депеша начелника ср. ресавског Бр. 2850.

Михајло Стојић, трговац овдашњи, члан фирме «Стојић - Хали Павловић», има да одговара за дело два пута наплате дуга, али се налази у бегству.

Он је стар 30 година, раста средњег, црномањаст, очију зелених, бркова малих црних, обријан.

Од одећа на себи има: капут, прслук и панталоне од црног — штрафастог штофа, велики црн зимски капут од ластика са црном сомотском крагном, на глави полуцилиндер и на ногама ципеле.

Акт кварта саваљског Бр. 21.

Препоручује се полицијским и онштинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Т Р А Ж И С Е

Ангелина Благојевић, из Крушевца, отумарала је 4. овог месеца незнано куд и до данас се не зна где је.

Она је стара 19 година, малог раста, плава. Депеша начелства окр. крушевачког Бр. 1324.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

— Непознати крадљивци украли су Милану Младеновићу, фијакеристи овдашњем, два пара амова.

— Самуилу Бурлану, шпедитеру овдашњем украдена је из подрума једна шиваћа машина система «Велер и Вилсон».

— Кости Турсијадесу, дуванцији овдашњем, у Немањиној улици Бр. 8, обијен је дућан и из њега украдено: 4 кутије цигарета — специјалитета — од $\frac{3}{4}$ грама од по 6 дина.; 4 кутије специјалитет цигарета од 1 грама од по 7 дина.; 5 кутија цигарета од 1 грама по 5 динара; 3 кутије дувана од по 1-20 дина.; 4 кутије дувана од по 1 динар и једну кутију цигарета од 0-70 динара.

ПРЕСТАЛА ЈЕ ПОТРЕБА

Покрадени волови Симеона Марјановића, из Језера, пронађени су заједно са крадљивцима, те је према томе престала потреба даљег тражења по потерници коју смо донели у Бр. 1. од ове године.